

Örnek Şahsiyetler Kervanı: Mahir İz Hoca

Osman Öztürk

Abdullah'ı da var... Mezar taşına hakkettiğimiz şekliyle: Muallim Abdullah Mahir İz...

Üniversiteye kaydolduğum ilk sene. Erenköy Galip Pasa Camii imamı İbrahim Boğalı Bey: “Seni, çok seveceğin bir zata götüreceğim” demiş ve Suadiye’de kiracı olarak oturduğu bir giriş kat dairesinde O’nu tanımayı nasip etmişti Rabbimiz. İlk nazarda heybeti, heyecanı ve lisanı ile dikkatimi çekmişti. Gençliğinde güreş de yapmış cüsseli ve sesi de cüssesi ile mütenasip derecede gür bir insan. Haydarpaşa Lisesi’nde ders verirken bitişik sınıfta felsefe dersi veren, ses bakımından olduğu gibi her bakımdan hocamın zıddı kamili olan Hatemi Seniğ Sarp’in (ders kitapları yıllarca okundu) dersi bırakıp “Çocuklar hep beraber Mahir Bey’i dinleyelim” dediğini kendisinden duymuştum. Gerçi daha sonra: İ.Ü Fen Fakültesi konferans salonunda, diğer hatipler hoparlör marifetiyle seslerini zor duyururken, hocam merhumun mikrofonu eliyle uzaklaştırarak salonu tabi sesiyle nasıl inlettğine bizzat şahit olmuştum. Dahası da var eski ismiyle Spor Sergi Sarayı yeni adıyla Lütfi Kırdar Kongre Salonu ki, eskisi hem daha büyük hem de sportif faaliyetler için kullanıldığından sesin ulaşmasını engelleyici pek çok amile rağmen: Mahir Hoca bu zeminde de konuşmasını mikrofonu iltifat etmeden yapmıştı. Sesi fitraten gür olmakla beraber, samimiyet ve heyecanla birleşince; muhatabı üzerinde tesiri müthiş olurdu. Mahir bey hocamı bir defacık dinlemiş olan, çocuk da olsa O’nu bu gür sedası ile hatırlardı. Rahmetli yatağa düştü Akciğer kanserinden, bir yıldan fazla esir-i firaş oldu, eridi, bitti... Hocanın eski dostları cüsse olarak O’nu yatakta ve odada adeta arar oldular. Bir ziyaret sonrası Yüksek İslam Enstitüsü hocalarından merhum Bekir Sadak Bey: “Yahu ben yatakta Mahir Hoca’yı aradım bulamadım” demişti. Evet vücutça 40 kiloya yakın kaybetmiş olan hocamızın hafızası, dikkati, İslami meselelerdeki hassasiyeti hiç eksilmemişti. Hele hele heyecanından ve ona bağlı olarak gür sesinden hiç mi hiç bir şey kaybetmemişti. Artık son demlerinin yaklaştığı günlerdi. Erenköy’deki evinde kendisini merhum şeyh Sami Ramazanoğlu Hazretleri ile ziyarete gitmiştik. Yahut da biz posta servisi

olarak üstadın Mahir Hoca'yı ziyaretine vasıta olmuştuk. İşte O, yatakta bile aranıp bulunamayan hocamız, üstadın içeri girmesiyle yataktan ok gibi doğrulup elini öpmek istedi. Tevazuun zirvesi Şeyh Efendi ise O'nun elini öpmeye çalıştı, ağlaştılar ve ağlaştık... Doğrusu video çekimi yapıлып, nesilden nesile gösterilecek bir ibret sahnesiydi. Hacı, hocası, şeyhi ve müridi ile nefislerin mücadelesini veren bizlerin, hiç değilse her gün temaşa etmemiz suretiyle belki de kendimize gelmemize ve kıvamımızı bulmamıza ibret-i müessire teşkil edecek zayıttandır. Yaşayan güzel örnekleri ne kadar da azalmış bir cemiyetiz... Zaten bu satırların asli hedefi, bugün bize hayal kadar uzak güzelliklerin yaşanabilirliğini kendi hayatları ile ortaya koymuşlardan ibret almak, “daha dün yaşanabilmiş bu güzellikler, bugün de yaşanabilir mesela ben sergilemeliyim bu güzellikleri” dedirtebilmektir. Evet cüssesi gitmiş, yani ten yükünden daha dünyada iken kurtulmuş Mahir Hoca, heyecan ve gür sedası ile yaşıyordu. Hele bir de karşısında yetmişinden sonra intisap ettiği mürşidini bulunca nasıl coşmazdı. Sohbetin bir yerinde mevzu Hicaz'a kadar aldı götürdü erenleri... Sultan II. Abdülhamid Han'ın Medine-i Münevvere'ye kadar ulaştırdığı demiryolu sayesinde, babası Medine kadısı Abdülhalim İsmail Efendi ve efrad-ı ailesiyle, kaç gün kaç gece geçen yolculuğu müteakip nasıl O mübarek beldeye muvâsalât olunduğu mu anlatılmadı... Medine tren istasyonuna gelmeden önce meğer tekerleklere keçe sarılırmış ki takır takır ses çıkarıp da Yeşil Kubbe altında sakin olan Rasuller Rasûlü'nü rahatsız etmesin. Buna edeb-i Osmani derlermiş... Derken söz altmış küsur sene evvelki Harem-i Şerif (Medine) hatibine geldi dayandı. Hocamız, babası Medine kadısı iken 15-16 yaşlarında hususi dersler almış seçkin hocalardan... Pek tabii bunlar şer'i dersler... Mesela ciltler dolusu Hadis külliyatı olan “Kenzul-Ummali” baştan sona okumuş hocası ile... İşte Mahir Bey hocamız, Şeyh Sami Efendi Hazretlerine Medine-i Münevvere hatıralarını anlatırken söz Harem hatibi Sâkib Efendi'nin hutbe okuyuşuna geldi dayandı. “Hamdele, Salvele ve Ayet-i Kerimleri okuduktan sonra, sıra günün Hadis-i Şerifini okumaya geldiğinde şöyle derdi” diyerek başladı altmış küsur sene evvel hafızasına yer etmiş Arapça hitabeyi tekrara: “Lekad verade fil haber aninnebiyyissadikil'eber ve sahibi hazel-kabril-ahdar (hatib efendi minberden eliyle kabri-i şerifi göstererek) ve huvefi kabrihi hayy... der demez Harem-i Nebi hıçkınga boğulurdu” diye bir feryat eyledi ki hocamız; dahiliye vekâleti canibinden teslim-i ruh etti zannedildiğini öğrendik daha sonra...

Daha evvel ağır bir enfarktüs de geçirmiş olduğu için kendisinin bu fevkalade heyecanından endişe ederdik. O pek aldırılmaz ise de bizlerin ısrarı üzerine, ikaz görevi yapmamıza müsaade ederdi. Bir defasın da Y. İslâm Enstitüsü'nde bir sınıfa tenbih etmiş ve demiş ki: “Şayet benim aşırı derecede heyecanlanıp, yüksek sesle bağırdığıma şahit olursanız, elinizi kaldırmak suretiyle beni ikaz edin.” Hocamızın bu lafının üzerinden çok az bir zaman geçmiş-geçmemiş başlamış kükreyme... Derken birkaç kişi birden el kaldırmış... Hoca ne yapmış dersiniz... “İndirin ellerinizi, ben size sözü mü bitirmeden sual sormak yok demedim mi?” diyerek kükreyişine devam etmiş. Neden sonra anlatabilmişler meramlarını el kaldıran ikazcılar...

Mevzudan uzaklaşmadan şu şeyh-mürid münasebetine gelelim. Yani Mahir Hoca'nın Şeyh Sami Efendi'ye intisabının hikayesine... Hocamız, babası ve amcası kadı, dayısı şeyhülislam ve dolayısıyla çocukluğundan beri ulema, suleha, urefa, mesayih, udeba ve şuara ile hem-meclis... Yani nicelerini görmüş devr-i padişahiden beri... Sohbetlerde bu kabil zevattan sık sık bahseder ve “zehebe'nnaş, bakiyennennas” yani: “İnsanlar geçti gitti, meydan maymunlara kaldı” deyip hayıflanırdı. Mürşid-i kâmil konusunda ise çok ümitsiz konuşurdu. Kendisi Y. İslam Enstitüsü'nde “Tasavvuf” dersi okuttuğu halde, bazen bu konuda öyle şeyler söylerdi ki hocayı tanımayanlar, O'nun tasavvuf, tarikat ve meşayih reddettiği zehabına kapılırlardı. Bir defasında yine kendisinden dinleştirdim... Vak'a yine Enstitü'de geçiyor. Talebe zaman zaman hocamıza bir mürşide intisabın mecburiyet olup olmadığını sormuş, O da: “İntisab bir mecburiyet değildir. Bir gönül işidir. Zorlamakla olmaz, olursa da feyz alınmaz. Siz telaş etmeyin, kısmetinizde varsa O sizi, yolda bulur, otobüste, vapurda bulur ve karşınıza çıkar” dedikten sonra, “biraz da zor çatarsınız ya” diyerek ümitsizliğini beyan edermiş. Hatta merhum derdi ki: “ya hû, bu suâl sahiplerinden öyle safları var ki, bizden bu sözü işitiyor, vapurda ve trende zuhurat bekliyor. Olmayınca da bana; hocam dediğiniz çıkmadı şeklinde sitemlerde bulunuyorlar.”

İşte şöyle veya böyle... Tasavvufun nazariyesini tedris eden Hoca, amelîyesinin uzağında soğuk soğuk dururken, manevi hava kendisini birdenbire ısıtıyor. Bir gün sabah telefonumuz çaldı. Aldım baktım Mahir Hoca... Böyle erken saatlerde telefon açmak, kapı çalmak merhumun hiç yapmadığı şeylerdi. Hemen heyecanla konuya girmeksizin “acele gel” dedi. Telaşlandım ve fakat bir fevkaladelik

olduğunu tahmin ettim, lakin eve gidince öğrendim ki, mesele benim tahmin ettiğim gibi değilmiş. Hocam başladı pür heyecan anlatmaya... Rüyasında gördüğü zatın şekli şemailini tasvir ediyor, fakat nasıl gördü, ne konuştular işin bu tarafına girmiyor. Bana sadece bu eşkalde bir zati tanıyor musun diye soruyor. Fakat şunu ifade edeyim ki, ben merhumu hiçbir zaman böyle bir heyecan-telaş beraberliği içerisinde gördüğümü hatırlamıyorum. Cevaben: “Hocam, anladığım kadarıyla siz Sami Ramazanoğlu Hazretleri'nden bahsediyorsunuz. Biz de O'nun evinde kiracısıyız, komşusuyuz. Kendileri zaman zaman namaza camiye çıkarlar, ben size avluda gösterebilirim” dedim. Hocamın bekleme sabrı yoktu. “Sen hemen git ve üstâda de ki Yüksek İslâm'dan Mahir sizi ziyaret etmek istiyor.” şeklindeki emri üzerine; böyle sabahın erken saatinde o kapıya müracaat edilmediğini, öğleden sonra izin talebimizi arz edebileceğimizi söyledim. Hoca kükredi: “Canım, efendim şimdi git durumu arz et, bakalım ne zuhurat ile karşılaşırız” dedi. Biz de bu fevkaladelikten aldığımız heyecan ve cesaretle üstâdın kapısını çaldık. Biz o kapıyı yıllarca aşındırmışızdır, kapıya hiç üstâd merhum çıkmamıştır. O gün ise kapıyı bizzat Efendi Hazretleri açtılar, selam ve el öpmeden sonra emaneti biraz ilave ile naklettim. Yani “Y. İslâm'dan Mahir” yerine “Y. İslam Enstitüsü hocalarından Mahir İz” dedim. “Hemen buyursun” dediler. Tekrar hocama döndüm, kiralık bir taksi ile 3-5 dakika içerisinde üstâdın hânesine vasil olduk. Kapıdan içeri girerken, kendim için de destûr istedim. Müsaade etmedi ve üstâdla bir saat civarında halvet oldular. Biz dışarıda bekledik. Hocam içeriden bir çıktı ki sanki hamamda terlemiş... Hemen tekrar bir taksiye bindik, sabredemedim ve yolda sordum. Hocam hayrola ne oldu böyle? Cevap tam Hocalık: “Olacak oldu.” “Yani yetmişinden sonra dervişlik mi görüldü” dedim. Yine Mahir Hoca'ya mahsus bir “evet” çıktı ki, bunun tarz ve tonunu ancak O'nu tanıyanlar takdir edebilir. Hocamızın evine döndük, ilave malumat almak istiyorum, yok... Gördüğü rüyanın başkalarına nakline müsaade edilmemiş, anlatamıyor; neler konuştular bize intikal ettirmiyor, sadece “intisab” ettiğini söylüyor. Yılların İz'i ismindeki kitabında hocamız bu intisabı o kadar edebi ve sanatlı anlatıyor ki; bunun bir intisap olduğunu çıkarabilmek için Osmanlılıktan biraz olsun nasiplenmek gerekli... Şu “devlet-i aliyyece”, yani imparatorca ifadeye bakınız: “İlmin kıyl û kalini her zaman bir noktada toplamak kabil olmadığından, hiçbir zaman ilmi tedkikden geri kalmamakla beraber; hakikat-i mahzaya vukufun ancak ehlinin irşadı ile mümkün olabileceğine inanırım. İşte bu sebeptendir ki, yakaza dışı bir

işaretle süllem-i irademi (irademin dizginini) semay-ı marifete miraç için feyz-i Sami'ye rabt eyledim." (bkz. Yılların İzi, Mahir 12, İstanbul, 1975, s. 396)

Bu intisabdan sonra, Mahir Hoca'yı zaman zaman üstâd'ın sohbetlerinde sağ tarafa yanı başına oturtulmuş olarak gördük. Hocamız da O'nun için: "Biz devr-i padişahiden beri nicelerini gördük. O, Hazret-i Sami'dir" derdi. Bu ifadeyi bizzat hocamdan duyup, ilk nakleden fakir-i pür-taksir ise de, ne hikmettir, bazı yerlerde yazarın sanki kendisi bizzat duymuş gibi yayınlandı. Mevsukıyyetini ifade için bu izahata lüzum görüldü.

*A'dâd biterdi Allah Allah,
Evsâfı eğer olunsa ta'dâd¹
K. Edip Kürkcüoğlu*

¹ "Eğer Mâhir Beyin sahip olduğu niteliklerin sayılması gerekseydi, buna rakamlar yetmezdi" manasına gelmektedir.